

Utbildningsinspektion i Valboskolan 7–9

Grundskola 7–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Färgelanda kommun och besökt Valboskolan 7–9 den 22-23 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Valboskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Valboskolan intervjuades rektorn, representanter för personal och elever i årskurserna 7–9 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Valboskolan 7–9

Valboskolan 7–9	Antal elever
Grundskola årskurserna 7–9	350

Källa: Skolans rektor

Valboskolan ligger i tätorten Färgelanda och är kommunens skola för årskurserna 7–9. Skolan byggdes cirka 1970 som en så kallad korridorskola. Under det senaste året har skolan renoverats och till viss del byggts om. Tillsammans med Valboskolan 3–6 förfogar skolan dagtid över en idrottsanläggning med två stora idrottshallar och stora utvändiga ytor. Skolorna delar också salar för slöjd, bild samt hem- och konsumentkunskap.

Personalen är indelad i tre arbetslag till vilka hör klasser ur två årskurser. I varje årskurs finns fem parallella klasser.

Skolan leds av en rektor. Arbetslagens studieledare utgör tillsammans med rektorn skolans ledningsgrupp.

Helhetsbedömning

Stämningen i Valboskolan 7–9 varierar. Både elever och personal är stolta över sin nyrenoverade skola. Bland de yngre eleverna råder dock viss oro. Elever kommer och går under en del lektioner och det är svårt för lärare att få lugn och arbetsro i klassrummet. Elever använder under sina raster skolans nyöppnade och bemannade bibliotek som ett förlängt uppehållsrum och inte som bibliotek. Vid skolan finns en del lärare som uttrycker att det är svårt att motivera eleverna och att det inte går att individualisera eller utmana i alla ämnen, men det finns också personal som samplanerar och bedriver ämnesövergripande undervisning för att eleverna t.ex. ska kunna se sammanhang. Inspektörerna vill påminna skolan om uppdraget att motivera och utmana eleverna samt att anpassa undervisningen efter varje elevs behov.

Valboskolan har goda kontakter med ”omvärlden” bland annat genom att eleverna har PRAO i både årskurs 8 och 9 och genom att man i samband med den första PRAO-veckan genomför en temavecka då eleverna gör studiebesök på olika företag och i gymnasieskolan. Skolan har också en del utbyte med skolor i några av kommunens vänorter.

Valboskolan 7–9 måste på ett bättre sätt säkerställa att verksamheten som helhet utvecklas mot uppsatta mål. Det finns brister som skolan snarast måste åtgärda och viktiga förbättringsområden för skolan att arbeta vidare med.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9. Utvärderingen av elevernas kunskapsresultat måste utvecklas. Att skolan inte har någon samlad bild av elevernas kunskapsresultat i relation till de kunskapsmål som anges i läroplanen och kursplanerna bidrar till att det finns brister i såväl skolans kvalitetsarbete som skolans kvalitetsredovisning.

Skolan måste snarast förbättra arbetsplanen och kvalitetsredovisningen samt utveckla kvalitetsarbetet. Rektor bör således ta ett större ansvar för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.

Det särskilda stöd, som ska ges till elever som riskerar att inte nå målen, och som elever har rätt att få i alla ämnen, måste nå alla elever i behov av särskilt stöd.

Eftersom så få elever genomförde samtliga delprov i de nationella ämnesproven i svenska 2007, vill inspektörerna påminna skolan om att proven i årskurs 9 är obligatoriska.

Det är också viktigt att elevernas kännedom om de nationella målen för utbildningen ökar. Därigenom kan deras motivation och möjligheter till ansvar och inflytande över utbildningen förbättras. Inspektörerna vill dock framhålla att både elever och lärare uppger att eleverna i årskurs 9 tar ett större ansvar för det egna lärandet än de yngre. I Valboskolan finns det former för elevernas inflytande över verksamheten i stort. Men skolan bör förbättra innehållet i elevernas ansvar för och inflytande över verksamheten.

Skolan bör omgående intensifiera arbetet med normer och värden och all personal vid skolan måste vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling.

Lärarnas insikter i bedömning och betygssättning bör förbättras. Elever och lärare uppger att det förekommer betyg på prov vid Valboskolan 7–9. Inspektörerna vill därför uppmärksamma skolan på att betyg i grundskolan ska sättas först i årskurs 8 vid höstterminens slut samt att betyg inte ska baseras på enskilda prov eller uppgifter utan gälla för hela ämnet.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan gör inte någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitten 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolan genomför inte utvecklingssamtal med alla elever varje termin (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan upprättar inte individuella utvecklingsplaner för alla elever (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Skolan genomför inte ämnesproven i årskurs 9 enligt författningarna (7 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Skolan använder betygskriterier som inte överensstämmer med de nationella betygskriterierna (7 kap. 8 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan samt Skolverkets föreskrifter om betygskriterier för grundskolans ämnen).
- De skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål är bristfälligt utformade (7 kap. 9 § grundskoleförordningen).
- Särskilt stöd ges inte till alla elever som har svårigheter i skolarbetet och inte heller i alla ämnen (4 kap. 1 § skollagen och 5 kap. grundskoleförordningen).

4 (26)

- All personal vid skolan vidtar inte nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 2 § skollagen och 1 och 5 §§ lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan erbjuder inte språkval enligt författningarna (2 kap. 17-18 §§ grundskoleförordningen).
- Elevens val uppfyller inte kraven i författningarna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolans verksamhet utvecklas inte så att den svarar mot uppställda mål (kap 1. Skolans värdegrund och uppdrag, avsnittet Den enskilda skolans utveckling i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3-4 §§ förordningen om kvalitetsredovisning i skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolan bör förbättra arbetet med att allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i alla ämnen.
- Skolan bör förbättra elevernas individuella utvecklingsplaner.
- Skolan bör förbättra arbetet med att få till stånd en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning.
- Skolan bör förbättra arbetet med att följa upp att undervisningen ligger i linje med mål att sträva mot i läroplanen och kursplanerna.
- Skolan bör sträva efter att förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.
- Skolan bör utveckla elevernas möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet och det inre arbetet i skolan.
- Skolan bör utveckla samarbetet inom skolan och med avlämnande och mottagande skolor.
- Skolan bör förbättra arbetet med att genom individualisering stimulera eleverna till att använda hela sin förmåga.
- Skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen.
- Skolan bör omgående intensifiera arbetet med normer och värden.
- Skolan bör försäkra sig om att företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare finns med vid framtagandet av skolans ordningsregler så att de känner sig solidariska med dem.

- Rektorn bör se till att arbetet med den lokala arbetsplanen förbättras och ta ett större ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet och för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1: Resultatmått för elever i årskurs 9.

	Valboskolan			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde ¹	193	198	204	206	207	207
- Flickor	218	203	219	217	218	219
- Pojkar	174	191	185	196	196	196
Andel (i procent) behöriga till nationellt program ²	89	93	89	89	90	89

¹ Meritvärdet räknas fram genom att bokstavs betygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

² För att en elev ska vara behörig att söka till gymnasieskolans nationella program krävs lägst betyget Godkänt i ämnena engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk.

- Flickor	96	93	90	91	91	90
- Pojkar	84	93	86	88	88	88
Andel elever som nått målen i alla ämnen	79	73	77	76	76	76

Källa: Skolverkets statistik

Tabell 2: Tabellen visar relationen mellan resultaten i nationella prov i årskurs 9 och slutbetygen i samma ämnen år 2007. Totala antalet elever år 2007 var 104.

Ämnen	Andel elever som minst nått kravnivån i de nationella proven år 2007	Andel elever som i slutbetyget uppnått målen år 2007
Engelska	82	92
Matematik	81	95
Svenska	57	94

Källor: Skolans respektive Skolverkets statistik

Tabell 3: Tabellen visar andelen elever (i procent) som inte fått slutbetyg, uppdelat på flickor och pojkar för idrott och hälsa samt de naturorienterade och samhällsorienterade ämnena år 2007.

Ämne	2005			2006			2007		
Elever	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar	Totalt	Flickor	Pojkar
IoH	7	9	5	12	15	7	15	10	21
Bi	8	0	15	14	15	11	9	0	21
Fy	15	4	23	16	17	16	10	5	16
Ke	14	4	21	18	22	13	13	9	18
Ge	9	0	16	12	12	11	6	0	14
Hi	9	2	15	14	20	7	6	0	14
Re	9	0	16	9	10	7	7	0	16
Sh	8	2	13	10	10	9	3	0	7

Källa: Skolverkets statistik

Kommentar:

I Valboskolans kvalitetsredovisning för år 2006 används Skolverkets analysverktyg SALSA³ för år 2006 som resultatdokumentation. Kvalitetsredovisningen är alltså ofullständig när det gäller redovisning av elevernas måluppfyllelse i alla ämnen. Det framgår inte heller om skolan analyserat resultaten eller vilka förbättringsinsatser som planeras. Enligt tabell 1 ovan har det genomsnittliga meritvärdet vid skolan höjts från 2005 och närmat sig det genomsnittliga meritvärdet i riket. Vid lektionsbesök framkommer att undervisningen ibland⁴ bedrivs i mindre grupper där pojkar och flickor är åtskilda. Skälet till detta uppges vara att pojkar generellt tar för stor

³ Modellberäkningen i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildning, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

⁴ Inspektörerna besökte lektioner i idrott där undervisningen sedan många år som regel varit uppdelad i pojke- och flickgrupper. I musik var en klass uppdelad i pojkar och flickor under innevarande läsår och i biologi var undervisningen könsuppdelad i en klass som ett projekt under en del av vårterminen.

plats och ger flickorna ett mindre utrymme i gruppen. Statistiken i tabell 1 visar emellertid att flickornas meritvärden med undantag för år 2006 ligger i nivå med riket medan pojkarnas meritvärden är betydligt lägre än snittet för riket, ett faktum som enligt intervjuer med personal är väl bekant. Likväl görs insatser i syfte att stödja flickorna. Inspektörerna vill påpeka att det inte är förbjudet att vid vissa tillfällen, då det är pedagogiskt motiverat, dela upp en klass i pojkar och flickor. Detta ska dock inte ske systematiskt och under en lång tid.

Enligt tabell 1 är andelen elever behöriga till nationella program i gymnasieskolan i nivå med riket. Andelen behöriga flickor är större än för riket, medan andelen pojkar är något mindre. Även andelen elever som nått målen i alla ämnen är i nivå med riket.

Tabell 2 visar att andelen elever som nått minst godkänt resultat i de nationella ämnesproven är klart mindre än andelen elever som fått slutbetyg i ämnet. Enligt uppgifter från rektorn och officiell statistik var det 11 procent av eleverna som inte deltog i det nationella provet i engelska, 4 procent som inte deltog i provet i matematik och 43 procent som inte deltog i muntlig kommunikation i provet i svenska.

Enligt tabell 3 var år 2005 och 2007 andelen pojkar som inte fick slutbetyg i de uppräknade ämnena betydligt större än andelen flickor. År 2006 var andelen flickor utan slutbetyg i ämnena större än andelen pojkar. Även år 2001–2004 var andelen elever som inte fått slutbetyg i ämnena stor enligt Skolverkets statistik. Enligt skolans kvalitetsredovisning arbetar skolan ”mycket medvetet för att ge alla elever det stöd som behövs för att klara betyg i matematik, svenska och engelska”.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god

kvalitet. Denna sammanvägda bedömning grundar sig främst på att skolan inte gör någon systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9, att lärarna inte allsidigt utvärderar varje elevs kunskapsutveckling i alla ämnen samt att eleverna i årskurs 7 inte får något utvecklingssamtal som utmynnar i en individuell utvecklingsplan under höstterminen. Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Valboskolans rektor sammanställer betygsresultaten och skolans ämnesgrupper har ansvar för att analysera varför resultaten skiljer sig åt mellan olika klasser eller lärare. Resultaten av dessa analyser tas som tidigare nämnts inte upp i skolans kvalitetsredovisning. Hur personalen tänker utveckla och pröva nya metoder i samspel med eleverna och deras vårdnadshavare framgår inte. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 9.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

Vid Valboskolan 7–9 uppger lärarna att varje lärare själv bedömer om han/hon vill använda skolans variant av portfolio för att samla varje elevs arbeten i. Inför utvecklingssamtalen skriver lärarna omdömen om alla elever och resultaten samlas sedan delvis in. I skolans kvalitetsredovisning för 2006 skriver rektorn: ”Under 2007 kommer skolan att med början i år 7 skicka hem ämnesomdömen inför utvecklingssamtal.” Enligt rektorn kan lärarnas dokumentation av vad eleverna lärt sig utvecklas. I skolans kvalitetsredovisning för år 2006 beskrivs inte elevernas kunskapsresultat i alla ämnen. Inspektörerna bedömer att lärarna bör förbättra arbetet med att allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling i alla ämnen.

Utvecklingssamtal

Enligt grundskoleförordningen ska läraren fortlöpande informera eleven och elevens vårdnadshavare om elevens skolgång. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och elevens vårdnadshavare samtala om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas (utvecklingssamtal).

I Valboskolan genomförs utvecklingssamtal med elever och vårdnadshavare varje termin med undantag för eleverna i årskurs 7, som inte har något utvecklingssamtal under höstterminen. Enligt elever, personal och rektorn genomför skolan i stället introduktionssamtal inför det att eleverna börjar i årskurs 7. Eleverna uppger att de tycker att utvecklingssamtalen är onödiga, eftersom de ändå vet hur de ligger till. Inspektörerna bedömer att skolan inte genomför utvecklingssamtal med alla elever varje termin.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförfordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Eleverna vid Valboskolan, med undantag för eleverna i årskurs 7 under höstterminen, har individuella utvecklingsplaner. Vid introduktionssamtalen för de nya sjuorna upprättas inte några utvecklingsplaner. Eleverna uppger att utvecklingsplanerna förvaras av lärarna, men att kopior sänds hem. Inspektörerna bedömer att skolan inte upprättar individuella utvecklingsplaner för alla elever.

Under varje målområde i utvecklingsplanen ska beskrivas vad eleven behöver utveckla och förbättra samt vilka insatser skolan ska göra för att stimulera och stödja elevens utveckling och vilka insatser som eleven och vårdnadshavaren kan göra för att eleven ska ha framgång i skolarbetet.

En del elever anser att deras utvecklingsplaner känns krystade eftersom de "måste hitta på något att skriva". Någon elev säger sig redan ha "uppnått alla mål och därför finns det inga nya mål i min utvecklingsplan". De exempel på individuella utvecklingsplaner som inspektörerna tagit del av tar i huvudsak upp engelska, matematik och svenska, men även franska. Eleven och dennes vårdnadshavare får i de granskade individuella utvecklingsplanerna det största ansvaret för att eleverna ska nå de uppsatta målen. Skolans åtaganden kommer i bakgrunden. Inspektörerna bedömer att de individuella utvecklingsplanerna bör förbättras.

Se även Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:10) om den individuella utvecklingsplanen.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet då en anmärkningsvärt stor andel av eleverna inte har provbetyg i det nationella ämnesprovet i svenska, då skolan i flera ämnen använder betygskriterier som saknar giltighet då det gäller betygssättning, då arbetet med att sätta rättvisa och likvärdiga betyg behöver förbättras samt då elevernas skriftliga omdömen efter årskurs 9 är bristfälligt utformade. Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Användande av nationella ämnesprov

Ämnesprov i svenska, engelska och matematik ska enligt grundskoleförordningen användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Som tidigare beskrivits visar tabell 2 att andelen elever som nått minst godkänt resultat i de nationella ämnesproven år 2007 är klart mindre än andelen elever som fått slutbetyg i ämnena. Enligt uppgifter från rektorn och officiell statistik var det 11 procent av eleverna som inte deltog i det nationella provet i engelska, 4 procent som inte deltog i provet i matematik och 43 procent som inte deltog i muntlig kommunikation i provet i svenska. Det har alltså varit svårt för lärarna att ha särskilt det nationella provet i svenska som stöd för sin betygssättning. Inspektörerna bedömer, då en anmärkningsvärt stor andel elever inte genomförde de obligatoriska ämnesproven i svenska 2007, att skolan måste genomföra de nationella ämnesproven i årskurs 9.

Utgångspunkt vid bedömning och betygssättning

Enligt grundskoleförordningen ska, när betyg sätts efter att ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats, betyget bestämmas med hjälp av

1. de mål som eleverna enligt kursplanerna ska ha uppnått i grundskolan och
2. de betygskriterier som har fastställts för ämnena och ämnesblocken.

Enligt läroplanen uttrycker betyget i vad mån den enskilda eleven har uppnått de mål som uttrycks i kursplanen för respektive ämne eller ämnesblock. Betyg i grundskolan ska sättas först i årskurs 8 vid höstterminens slut och ska inte baseras på enskilda prov eller uppgifter utan gälla för hela ämnet.

Eleverna vid Valboskolan är tveksamma till om de betyg de får är rättvisa, eftersom betygen enligt eleverna kan baseras på om de gör uppgifterna fort eller långsamt. De anser att betygen inte är likvärdiga och att man kan fjäska sig till betyg. Även föräldrarna har synpunkter på betygssättningen och anser att lärarna sätter för låga betyg i årskurs 8 och vid höstterminens slut i årskurs 9. De uppger också att det förekommer att lärare inte tycker om elever, som då inte får de betyg de har rätt till. En del elever och lärare uppger att elever kan få betyg på prov. Några elever påpe-

kar att deras lärare är noga med att poängtera att provbetyg endast avser det aktuella provet.

På kommunens webbplats finns "Planer Valboskolan 7–9" med underrubriken Betygskriterier. Under denna rubrik finns utöver betygskriterier och mål även lokala bearbetningar av kursplaner och betygskriterier samt planeringar för en del ämnen. De lokala bearbetningarna är av skiftande kvalitet. I flera av skolans lokala mål och betygskriterier saknas väsentliga delar av de mål och betygskriterier som gäller för nationell nivå. Det finns även en rad exempel på betygskriterier som inte överensstämmer med den inriktning som bedömningen av elevernas kunskaper ska ha enligt kursplaner och betygskriterier såsom: du är aktivt närvarande, du gör dina hemuppgifter ordentligt, du tar ansvar för dina arbetsuppgifter och har med dig böcker, penna och sudd *eller*: vid bedömningen tittar vi också på hur eleven passar tiden, rör sig i lokalen, uppför sig. I ämnet Idrott och hälsa finns enbart "betygskriterier" som enligt inspektörernas bedömning inte överensstämmer med den inriktning som bedömningen av elevernas kunskaper ska ha enligt kursplanen.

För nivån Godkänt "ska Du

* deltaga AKTIVT (>60 %) efter Din förmåga i ALLA MOMENT som ingår i ämnet IDROTT och HÄLSA (gäller också idrottsdagarna!)

* göra tilldelade studieuppgifter så bra som möjligt"

och för nivån Mycket väl godkänt "ska Du

* vara ett föredöme genom att positivt ställa upp på givna regler och överenskomelser".

Inspektörerna bedömer att det i Valboskolan används betygskriterier som inte överensstämmer med de nationella betygskriterierna.

De senaste två åren har Valboskolan enligt rektorn deltagit i ett samarbete med sju andra ungefär lika stora kommuner kring bland annat rättvis bedömning och betygssättning. Lärarna uppger att de finner detta arbete intressant samtidigt som de upplever att det är svårt att sätta betyg.

Enligt personalen diskuteras eventuella skillnader i betyg mellan flickor och pojkar i arbetslagen, men diskussionen stannar där. Skolan bör beakta de eventuella skillnaderna för att finna orsaker och vidta åtgärder om så behövs och på så vis säkra likvärdigheten i betygssättningen.

Inspektörerna bedömer att skolans arbete för att få till stånd en rättvis och likvärdig bedömning och betygssättning bör förbättras så att lärarna känner sig väl insatta och trygga i sin myndighetsutövning och därigenom kan klargöra för elever och föräldrar hur betygen sätts och vari de grundas.

Betygssättning enligt författningarnas krav

Enligt grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. I stället ska ett skriftligt omdöme om elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Av omdömet kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Omdömet ska undertecknas av läraren.

Vid Valboskolan fick 28 elever (29 procent) våren 2007 skriftliga omdömen i allt från ett till samtliga ämnen. Vid dokumentstudier framgår bland annat att delar av personalen har svårt att beskriva vilka mål eleverna har nått och att man i många fall hänvisar till att man p.g.a. elevens stora frånvaro och bristande engagemang inte har kunnat bedöma måluppfyllelsen och inte heller har vidtagit stödåtgärder. Några elever har haft anpassad studiegång och saknar därför betyg i tio till fjorton ämnen bland annat i engelska, matematik, svenska och de naturorienterande ämnena. Inspektörerna bedömer att de skriftliga omdömen som ges för ämnen där eleven inte uppnått kursplanens mål är bristfälligt utformade.

Skolan bör ta hjälp av Skolverkets allmänna råd och kommentarer (SKOLFS 2004:23) om likvärdig bedömning och betygssättning.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Denna bedömning grundar sig främst på att skolan behöver följa upp att undervisningen ligger i linje med mål att sträva mot, att skolan behöver arbeta med att förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen samt öka deras möjligheter till att ha inflytande över och ansvarstagande för sitt eget lärande och det

inre arbetet i skolan. Likaså behöver skolan förbättra det inre samarbetet mellan lärarna och arbetslagen samt i ett långsiktigt perspektiv med avlämnande och mottagande skolor. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Utbildningens inriktning

Enligt läroplanen anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. De anger därmed en önskvärd kvalitetsutveckling i skolan.

Verksamhetsbesök och intervjuer med elever och lärare visar att läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot endast i begränsad utsträckning används som underlag för att planera undervisningens inriktning. I textilslöjdslokalen finns emellertid både mål att uppnå och mål att sträva mot uppsatta och eleverna uppger att de tittar på dem ibland. Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att följa upp att undervisningen ligger i linje med mål att sträva mot i läroplanen och kursplanerna.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevernas rätt till inflytande och påverkan.

Eleverna vid Valboskolan uppger att de i nästan alla ämnen får en målbeskrivning i form av betygskriterier för att de ska veta vad de ska lära sig. Men en del lärare kan inte förklara målen. Eleverna uppger också att mål finns anslagna i vissa lektionssalar. Även av personalen får inspektörerna veta att ”lärarna nog” går igenom målen i de flesta ämnena, såväl mål för ämnet som delmål inför varje arbetsområde. Enligt lärarna känner eleverna bäst till delmålen. Se även avsnittet om Bedömning och betygssättning. Inspektörerna bedömer att skolan bör sträva efter att förbättra elevernas kännedom om målen för utbildningen.

Enligt skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska enligt läroplanen omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och skolmiljön.

Eleverna uppger att de inte får vara med i planeringen av undervisningen och att det är lärarna som bestämmer det mesta, men att det varierar med ämnen och lärare. Eleverna anser emellertid att de i årskurs 9 får mer inflytande över skolarbetet och lär sig att ta ansvar över sitt lärande. Men även här varierar det mellan ämnen och lärare. Eleverna uppger att de inte har något inflytande alls över provplaneringen. Också lärarna anser att eleverna i årskurs 9 tar ansvar för att på s.k. IS-tid⁵ arbeta med olika ämnen som de ligger efter i. De tror att eleverna inte fått pröva att ta eget ansvar innan de kommer till 7–9 skolan. Verksamhetsbesök visar att det blir

⁵ Skolans val, IS-tid=individuell studietid. Lärarna i respektive arbetslag ansvarar för sina elevers IS-tid och ska veta vad eleverna behöver använda tiden till.

svårt för elever att utöva ett inflytande på och ta ett ansvar för hur undervisningen planeras och utvärderas, när de inte har tillräcklig vetskap om kursplanernas mål. Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla elevernas möjlighet till inflytande över och ansvarstagande för det egna lärandet.

Se även avsnittet Bedömning och betygssättning.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former så att varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

Vid Valboskolan finns klassråd, lagråd (elevråd på arbetslagsnivå), elevråd och samrådsgrupp där även föräldrar deltar. Enligt eleverna är klassråden inte schemalagda, men ofta används IS-tid till klassråd, eftersom det oftast är klassföreståndaren de möter då. Eleverna kan ta upp olika frågor.

Lagråden, där eleverna är representerade, syftar enligt eleverna till att förbättra skolan. De anser att det mest är ordningsfrågor som tas upp i lagråden. I råden förs protokoll som sedan diskuteras i klasserna och därefter sker återkoppling till lagrådet. Enligt skolans kvalitetsredovisning ska lagråden ge möjlighet för eleverna att med berörda lärare diskutera miljöfrågor, lektionsinnehåll och planering.

Elevrådet träffas enligt eleverna oregelbundet ungefär en gång per månad. Det finns en lärare som stöd. Elevrådet har önskat få utbildning, men har inte fått någon. Det finns pengar avsatta för elevrådet. Dessa kan användas för inköp av inventarier som ska öka trevnaden för eleverna. De anser emellertid att det tar alldeles för lång tid för skolan att genomföra det elevrådet har beslutat om, "eleverna hinner ju gå ut skolan". Elevrådet får inte ha synpunkter på schema eller läromedel. Eleverna summerar att formerna för inflytande finns, men de ger inte mycket resultat. Av skolans kvalitetsredovisning 2006 framgår att det är tydligt "att skolan på bättre sätt måste hitta sambanden mellan de olika formerna av elevdemokrati". Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla elevernas möjlighet till inflytande över och ansvarstagande för det inre arbetet i skolan.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Läraren ska samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen inte endast inom den egna skolan utan även i ett långsiktigt perspektiv.

Personalen vid Valboskolan är indelad i tre arbetslag till vilka hör klasser ur två årskurser. Enligt personalen diskuterar de vid lagkonferenser bland annat elever i svårigheter. Respektive arbetslag ansvarar för sina elevers IS-tid. Inom lagen håller lärarna varandra informerade om vad de arbetar med inom de olika ämnena, så att alla vet vad eleverna behöver göra under IS-tiden. Det framgår vid intervju med personalen att de inte vet vilket ansvar eleverna fått möjlighet att lära sig att ta i de

⁶ ANT = alkohol, narkotika och tobak

tidigare skolären, vilket kan tyda på att samarbetet med de skolor som ”lämnar” sina elever till Valboskolan 7–9 skulle kunna fungera bättre. Samtidigt beskriver personalen att de får återkoppling från den gymnasieskola de flesta av deras elever söker sig till och att de vet att eleverna klarar sig bra där. Enligt föräldrarna skiljer sig arbetet åt mellan de olika arbetslagen. Elever i olika arbetslag uppger att de inte vet något om hur elever arbetar och med vad de arbetar i andra arbetslag. Elever uppger även att de aldrig deltagit i ett temaarbete och att deras lärare inte arbetar ämnesövergripande, men ANT⁶ arbetar man med inom ramen för livskunskapen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla samarbetet inom skolan och även med avlämnande och mottagande skolor i ett långsiktigt perspektiv.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Denna sammanvägda bedömning grundar sig främst på att alla elever i behov av särskilt stöd inte får detta, på att skolan inte tillräckligt genom individualisering stimulerar och utmanar eleverna att använda hela sin förmåga samt att skolan bör förbättra åtgärdsprogrammen. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov:

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera arbetet så att varje elev utvecklas och stimuleras till att använda hela sin förmåga.

Vid intervjuer med lärare uppger dessa att de på olika sätt försöker individanpassa undervisningen med hjälp av olika läromedel eller genom att ge eleverna utmaningar beroende på elevernas förmåga och fallenhet. Lärarna uppger emellertid att det inte går att individanpassa undervisningen i alla ämnen på grund av t.ex. ”stora klas-

ser/grupper eller farliga moment" inom ämnena. Lärarna konstaterar även att många av eleverna inte är motiverade. Enligt eleverna är undervisningen i matematik nivågrupperad, men eleverna bestämmer själva om de vill arbeta med en enklare eller svårare bok. Det händer att lärarna flyttar en elev "uppåt" om de anser att eleven klarar det. Däremot kan elever inom något av arbetslagen inte byta grupp "neråt", eftersom gruppen uppges vara full. En sådan uppdelning av eleverna kan vara motiverad under en begränsad tid om den inte leder till för lågt ställda förväntningar på eleverna. Enligt kursplanen i matematik ska skolan bland annat "i sin undervisning i matematik sträva efter att eleven utvecklar intresse för matematik samt tilltro till det egna tänkandet och den egna förmågan att lära sig matematik och att använda matematik i olika situationer". Under verksamhetsbesök noterar inspektörerna att läroboken ofta styr, så att alla elever arbetar med samma texter eller matematikavsnitt. Detta varierar dock mellan lärare och ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra arbetet med att genom individualisering stimulera och utmana eleverna till att använda hela sin förmåga.

Särskilt stöd

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till barn som har svårigheter i skolarbetet.

Vid Valboskolan finns "Lilla gruppen", en stödgrupp som enligt rektorn framför allt arbetar i engelska, matematik och svenska, men som ibland kan arbeta även med andra ämnen. Var och en av de cirka 60 eleverna har ett individuellt schema över sina timmar i gruppen. Fler elever står i kö till gruppen. I gruppen finns en specialpedagog och en speciallärare. Rektorn uppger att han arbetar för att eleverna ska få det stöd de behöver inom ramen för sin egen klass, men att stöd inte ges i alla ämnen. Vid Valboskolan finns också två elever som är placerade i särskild undervisningsgrupp men integrerade i den obligatoriska särskolan. Enligt läraren tillämpas grundskolans kursplaner och betygssättning för dessa elever.

Enligt skolans kvalitetsredovisning för 2006 arbetar skolan "mycket målinriktat för att ge alla elever det stöd som behövs för att klara betyg i matematik, svenska och engelska". Även lärarna talar om att elever inte kan få stöd i alla ämnen t.ex. i tyska eller kemi. De uppger också att det inte finns något system för att ge stöd. En del elever arbetar under den så kallade IS-tiden med sådant som de behöver mer tid eller hjälp med. Av skriftliga omdömen framgår att elever i behov av stöd även får detta under tid för språkval. Inspektörerna bedömer att alla elever i behov av särskilda stödåtgärder inte erhåller sådant stöd.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av visar inte hur åtgärderna relaterar till läroplanens och kursplanernas mål och åtgärderna är inte alltid tydliga och konkreta. Åtgärdsprogrammen visar inte tydligt hur åtgärderna ska följas upp och hur de ska utvärderas. Ansvar för åtgärderna ligger i stor utsträckning på eleven.

Inspektörerna bedömer att åtgärdsprogrammen bör förbättras. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25) för arbete med åtgärdsprogram.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av ej godtagbar kvalitet. Den sammanvägda bedömningen grundar sig främst på att det förekommer kränkningar vid skolan, att skolans likabehandlingsplan inte uppfyller lagens krav samt att skolans elever inte har varit delaktiga i framtagandet av ordningsreglerna. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov:

Trygg miljö

Enligt skollagen ska den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling.

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling.

Enligt läroplanen ska ingen i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. Tendenser till trakasserier och

annan kränkande behandling ska aktivt motverkas. Läraren ska uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling.

Vid intervjuer med elever vid Valboskolan framkommer att eleverna inte vet vad de ska göra om någon elev blir knuffad eller slagen. Om de själva skulle bli utsatta skulle de vända sig till sin klassföreståndare. Andra elever anser att det inte är någon idé att vända sig till de vuxna i skolan om man blir kränkt. De anser i stället att lärarna "är i vägen när det uppstår problem och inte förstår någonting". Eleverna uppger att lärarna syns i korridorerna bara då de går mellan lektionssalarna och att det inte finns några rastvakter. Därför tror eleverna att lärarna inte vet så noga vad som händer mellan elever i korridoren. Även föräldrar uppger att det inte finns några rastvakter och att det är stökigt i skolan, men att skolan arbetar med detta. Föräldrarna anser också att det är problematiskt med elevernas användning av mobiler, då elever enligt föräldrarna sig själva ovetande har blivit filmade och mobiler blivit stulna.

Inspektörerna noterar att det i några elevgrupper råder stor oro. Elever kommer och går under lektioner, är högljudda och bråkar med varandra. Både personal och rektorn hänvisar till att detta är en respektlös grupp elever och att arbete pågår för att förbättra situationen.

Vid inspektionstillfället iakttar en av inspektörerna att en grupp elever slår en elev i magen med kraftiga knytnävsslag. Inspektören avbryter bråket, men det upptas en bit längre bort då en i gruppen lägger "falleben" för den slagne eleven. Inspektören ingriper åter och tar upp bråket med en lärare som kommer förbi. Läraren anser att "pojkar alltid har bråkat och alltid kommer att bråka, det är inget att bry sig om". Vid lektionsbesök möter inspektören åter pojkarna och tar upp bråket med klassföreståndaren, som uppger att det ofta förekommer bråk mellan pojkarna och att skolan arbetar med att få bukt med pojkarnas beteende.

Vid samtal med elever, föräldrar och personal framkommer att det finns lärare vid skolan som kränker elever. Föräldrarna är oförstående inför att detta får pågå. Då inspektörerna tar upp saken med skolledningen får de information om att man tidigare vidtagit åtgärder för att förbättra för eleverna och att arbetet ska återupptas. Vid samtal med elevhälsan bekräftas uppgifterna om att kränkningar förekommer vid skolan.

Inspektörerna bedömer att all personal vid skolan måste vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling.

Värdegrundsarbete

Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Enligt rektorn har Valboskolan i samarbete med ett företag, Hälsokällan i Uddevalla, tagit fram en "kursplan i livskunskap", som nu är ett arbetsområde vid skolan. Alla lärare är delaktiga, men det finns lärare som "drar större lass än andra". Ungefär två tredjedelar av klassföreståndarna har livskunskap i sin klass. Innehållet i arbetsområdet är enligt eleverna till stor del värderingsövningar och ANT-inslag. Enligt lärarna förekommer mycket värderingsövningar och olika lekar. Skolan har haft

livskunskap i tre år och har ännu inte utvärderat arbetet men planerar för detta för att kunna få ”syn på” vilken skillnad ämnesområdet gjort. Enligt lärarna bedriver skolan inte något medvetet värdegrundsarbete vid sidan av livskunskapen och det som ingår i respektive ämne. Inspektörerna bedömer att skolan omgående bör intensifiera arbetet med normer och värden.

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Eleverna vid Valboskolan uppger vid intervju att de inte varit med och tagit fram skolans ordningsregler, som skolan kallar trivselregler. Andra elever känner inte till dem. Eleverna säger också att deras föräldrar inte heller varit med i arbetet med reglerna. De framför att lärarna tillämpar reglerna olika, vilket de finner stressande. De anser att det skiljer sig åt mellan arbetslagen och tror att lärarna inte pratat färdigt med varandra om hur de vill ha det på skolan. Enligt uppgifter från föräldrar förekommer det att lärare hotar med konsekvenser om elever gör ofog, men konsekvenserna sätts aldrig i verket. Detta anser enligt föräldrarna både de och deras barn är dåligt. Eleverna har också mycket sena ankomster utan att något händer. Även föräldrarna hävdar att de olika arbetslagen har olika efterlevnad av skolans ordningsregler. I kvalitetsredovisningen för 2006 skriver rektorn: ”Under 2005 tog skolan fram nya trivselregler. Under 2006 har dessa införts.” Inspektörerna noterar att det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma skolans ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Inspektörerna bedömer att skolan bör försäkra sig om att företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare finns med vid framtagandet av skolans ordningsregler så att de känner sig solidariska med dem.

Likabehandlingsplan

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

I Valboskolan förekommer det kränkningar av elever och kränkningarna har inte

upphört trots åtgärder från skolans sida. Skolan saknar också en sådan likabehandlingsplan som lagen förutsätter.

Valboskolan 7–9 har en likabehandlingsplan som tar upp det förebyggande arbetet vid skolan. Skolan har emellertid inte redovisat att det gjorts någon kartläggning av de lokala förutsättningarna och behoven eller hur man ska främja lika rättigheter. Planen innehåller inte heller t.ex. vilka åtgärder som planeras att påbörjas under året med tydlig koppling till varje diskrimineringsgrund, konkreta rutiner vid akuta händelser eller någon tydlig ansvarsfördelning. Beskrivning av hur planen årligen ska följas upp, utvärderas och vid behov revideras saknas. Enligt eleverna vid skolan känner de inte till likabehandlingsplanen. Några elever säger att elevgruppen Friends 4 U ”kanske har jobbat med planen”. Föräldrarna uppger att likabehandlingsplanen har behandlats i samrådsgruppen. I övrigt har de ingen delaktighet i den. Personalen säger att likabehandlingsplanen tagits fram i samråd med Friends, men de har inte vetskap om hur. Enligt rektorn har likabehandlingsplanen diskuterats fram av rektorn och kuratorn och under höstterminen 2006 passerat elevrådet. Friends, skolans arbetslag och samrådsgrupp har enligt rektorn haft synpunkter på planen. Se vidare kommunrapporten för bedömning. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2007:7) för arbetet med att främja likabehandling.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet, då skolan inte erbjuder språkval enligt bestämmelserna och alla elever inte får del av elevens val enligt författningarna. Inom bedömningsområdet finns följande brister:

Valmöjligheter

Enligt grundskoleförordningen ska som språkval erbjudas minst två av språken franska, spanska och tyska. En kommun är skyldig att anordna undervisning i ett språk som har erbjudits om minst fem elever väljer språket. Som språkval för en elev ska istället erbjudas det språk eleven har rätt till modersmålsundervisning i, svenska som andraspråk för elever som i övrigt får undervisning i svenska som andraspråk, svenska för elever som i övrigt får undervisning i svenska, engelska eller teckenspråk, om eleven och elevens vårdnadshavare önskar det. En kommun är skyldig att anordna undervisning i ett sådant språk om minst fem elever väljer språket.

Som moderna språk erbjuds enligt lärarna och eleverna vid Valboskolan franska och tyska samt svenska/engelska. Modersmålsundervisning, svenska som andraspråk och teckenspråk erbjuds inte. Av verksamhetsbesök samt skriftliga omdömen som inspektörerna tagit del av framgår att en del elever i behov av stöd i svenska och engelska får detta under tid för språkval. Inspektörerna bedömer att skolan måste erbjuda språkval enligt bestämmelserna.

Enligt grundskoleförordningen ska styrelsen erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Undervisningen ska till sitt innehåll och sin inriktning vara förenlig med målen i den kursplan eller de kursplaner som fastställts för det ämne eller ämnen som utgör elevens val.

I Valboskolan erbjuds eleverna ett stort urval i elevens val. I årskurs 7 erbjuds eleverna läxhjälp, idrott och hälsa, vi tillverkar, matglädje, musik samt textilt arbete. Årskurserna 8 och 9 erbjuds läxhjälp, hundliv/hundkunskap, mattehjälp, data, matglädje, textilt arbete, vi tillverkar, killgrupp, badminton, bollsporter, styrketräning, djur och natur/jägarexamen, showgrupp (endast år 9), entreprenörskap samt golf. Eleverna väljer inför varje termin. De får inte alltid det som de valt, men de flesta får enligt rektorn sitt förstahandsval. Enligt rektorn har det skapats grupper där elever har möjlighet att välja olika ämnesinriktning utifrån behov. Alla de aktiviteter som erbjuds eleverna inom elevens val uppfyller inte kraven för elevens val. Detta gäller t.ex. läxhjälp och mattehjälp, som är att betrakta som stöd. Inspektörerna bedömer att elevens val inte uppfyller kraven i författningarna.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av god kvalitet. Denna bedömning grundar sig på att skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver och får kompetensutveckling inom områden som de behöver, att skolans pedagogiska personal i huvudsak har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen samt att rektorn har pedagogisk högskoleutbildning och har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av området är att det är av mindre god kvalitet. Denna bedömning grundar sig främst på att rektorn inte fullt ut tar ansvar för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen, att skolans resultat inte följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt att rektorn fattar beslut som inte alltid följer bestämmelserna. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen åligger det rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Personalen önskar att rektorn skulle medverka till att mer tid avsattes för pedagogiska samtal. Som det är anser de att rektorn är pedagogisk ledare ”på pappret”. Se vidare under Rektors beslutsfattande.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Arbetsplanen ska enligt grundskoleförordningen utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Arbetsplanen ska följas upp och utvärderas kontinuerligt.

Personalen i Valboskolan uppger att de bryter ner kommunens prioriterade mål till skolans lokala arbetsplan. Den arbetsplan som de hänvisar till benämns ”Prioriterade mål för Valboskolan 7–9, 2007” och innehåller ”en blandning av nya mål och vidareutveckling av föregående års.” Planen är kortfattad och innehåller bland annat att uppehållsrummet kommer att inredas, att likabehandlingsplanen ska göras känd bland eleverna under 2007 och att skolan har som mål att skapa förutsättningar för en likvärdig betygssättning. Planen innehåller inga uppgifter om hur man ska arbeta eller hur och när den ska följas upp och utvärderas.

Se vidare under Rektors beslutsfattande samt under 3.4 Kvalitetsarbete

Rektors beslutsfattande

Utbildningsinspektionen visar på brister avseende områden som rektorn ansvarar för enligt de nationella styrdokumentet och på förbättringsområden där den pedagogiska ledningen har avgörande betydelse för hur långt skolan kommit och hur långt skolan kan utvecklas vidare för att säkerställa en likvärdig skola för alla elever. Exempel på sådana områden är elevers rätt till särskilt stöd, att stödet begränsas till vissa ämnen, att skolan använder betygskriterier som saknar giltighet när det gäller betygssättning och att skolan saknar sådan kunskap om elevernas kunskapsresultat i alla ämnen att ett systematiskt kvalitetsarbete blir svårt att bedriva. Inspektörerna bedömer därför att rektorn bör se till att arbetet med den lokala arbetsplanen förbättras samt ta ett större ansvar för det pedagogiska utvecklingsarbetet och för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av ej godtagbar kvalitet. Denna sammanvägda bedömning grundar sig i att skolan inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav, att kvalitetsredovisningen inte har utarbetats under medverkan av personal och elever samt att elevernas vårdnadshavare inte har givits möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisningen. Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att kvaliteten i skolan ska utvecklas. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

Enligt rektorn bryter man vid skolan ner kommunens prioriterade mål. Lärarna uppger att de på skolnivå är med och bestämmer vilka prioriterade mål skolan ska arbeta med och som ska finnas med i skolans lokala arbetsplan. Med utgångspunkt i dessa utvärderar de sin verksamhet under läsåret. Mål och utvärderingar tas också upp i ledningsgruppen som består av rektorn och studieledare från varje arbetslag. Lärarna uppger att arbetslagen inte arbetar med att upprätta kvalitetsredovisningen. Personalen uppger även att de finner värdegrundsarbetet svårare att redovisa på klass- och skolnivå än på elevnivå. Det görs ingen sammanställning av värdegrundsarbetet.

Enligt rektorn gör skolan en god sammanställning av elevernas kunskapsresultat i samband med utvecklingssamtalen. I årskurs 7 används klasskonferensen för att följa upp elevernas kunskapsutveckling. En systematisk uppföljning gentemot läroplanens mål eller målen i alla kursplanernas ämnen finns emellertid inte med i sko-

lans kvalitetsredovisning. Se ovan 1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat.

Den arbetsplan som personalen hänvisar till benämns ”Prioriterade mål för Valboskolan 7–9, 2007” och innehåller ”en blandning av nya mål och vidareutveckling av föregående års.” Se även 3.3 Rektors ansvar.

Inspektörerna bedömer att skolans verksamhet inte utvecklas så att den svarar mot uppställda mål.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning ska arbetet med kvalitetsredovisning främja skolornas kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningsarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse.

Enligt förordningen ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen redovisas.

Enligt förordningen ska skolans kvalitetsredovisning utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

I Valboskolans kvalitetsredovisning för 2006 redovisas verksamhetens förutsättningar och de kommunala mål för skolan som skolan säger sig ha brutit ner samt de insatser som skolan gjort. I redovisningen finns tabeller över andelen elever som åren 1998–2006 lämnade skolan med fullständigt betyg samt det genomsnittliga meritvärdet för samma år. Inspektörerna konstaterar att resultaten i de nationella ämnesproven i årskurs 9 samt kunskapsresultat i alla kursplanernas ämnen inte redovisas, följs upp eller utvärderas i skolans kvalitetsredovisning. I kvalitetsredovisningen framgår inte mer än undantagsvis vilket underlag som finns för de redovisade uppfattningarna om verksamheten eller vad resultaten kan bero på. Personalen uppger som nämnts ovan att de inte medverkat vid upprättandet av kvalitetsredovisningen. De betraktar kvalitetsredovisningen som rektorns. Enligt rektorn har kvalitetsredovisningen inte utarbetats under medverkan av eleverna. Däremot har föräldrar i samrådsgruppen tagit del av kvalitetsredovisningen.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav.

Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2008-06-24 Göteborg

Birgit Persson

Sven-Olof Lundin